

*Я. О. Заріцька, М. Ю. Коляденко, аспіранти
Черкаського державного технологічного університету*

СУТЬ ТА АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ ПЛАНУВАННЯ

Вивчення будь-якого об'єкта, особливо такого складного й неоднозначного, як планування, слід розпочинати з його точного визначення. Отже, дамо визначення програмно-цільовому плануванню, як одного із видів планування.

Програмно-цільове планування – це один з видів планування, в основі якого лежить орієнтація діяльності на досягнення поставлених цілей. Власне, будь-який метод планування спрямовано на досягнення конкретних цілей. Однак у цьому разі в основі процесу планування лежить визначення та постановка цілей і потім підбираються шляхи та способи їхнього досягнення. Тобто програмно-цільове планування побудоване на чітко визначеній логічній схемі: спочатку визначається певна кількість цілей, які мають бути досягнуті, потім намічаються шляхи їхньої реалізації та більш деталізовані засоби і способи; у остаточному підсумку, поставивши перед собою якісь завдання, організатор розробляє програму дій з їх досягнення. Звідси випливає, що особливістю цього методу планування є не просто прогнозування майбутніх станів системи, а складання конкретної програми досягнення бажаних результатів. Тобто програмно-цільовий метод планування “активний”, він дозволяє не тільки спостерігати за ситуацією, але й впливати на наслідки, що вигідно відрізняє його від більшості інших методів.

Як було зазначено, першим етапом програмно-цільового методу планування є постановка цілей; наступним етапом є розробка шляхів й конкретних методів їхнього досягнення. Розглянемо їх більш конкретно.

Постановка цілей при програмно-цільовому методі планування є формування “дерева цілей”. Потім у відповідність до них визначається система заходів із реалізації цілей, так званою цільовою комплексною програмою. Для виконання будується спеціальна система управління, яка доводить завдання програми до конкретних виконавців, і контролює виконання. Організаційна структура цієї системи визначається, в такий спосіб, “деревом цілей”, складом виконавців, і змістом програми.

Отже, ми виділили ще один елемент програмно-цільового методу планування – систему управління. Її побудова – це, власне, і є підстава, на якому базується виконання програми. Тобто планування рішення будь-якої проблеми при програмно-цільовому методі багато в чому зводиться до планування системи управління. Розглянемо його основні стадії:

- формування загальної структурної схеми системи та її головних характеристик (стадія композиції);
- розробка складу підрозділів, і основних перетинів поміж ними (стадія структуризації);

- розробка кількісних характеристик апарату управління, встановлення порядку своєї діяльності (стадія регламентації).

При цьому перша стадія має принципове значення, оскільки вона визначає структуру системи управління (організації). Тут визначаються система цілей і завдань організації, її тип і правовий статус, ступінь самостійності, мажі діяльності, склад функцій. У другій і третій стадіях встановлюються докладніші параметри системи.

Теорія планування і побудови системам управління на вирішення нових проблем має базуватися на аналізі практики створення і функціонування існуючих систем. Основна складність у тому, що із безлічі одиничних фактів і спостережень різних фахівців виявити якісь ключові положення, закономірності, загальні для планування і побудови всіх системам управління.

Особливістю програмного планування є й засіб впливу на плановану систему. У центр ставиться не система як така, а управління елементами програми, програмними діями.

З положень, розглянутих вище, слід зауважити, що ключовим поняттям програмно-цільового планування є програма. Програма – це комплекс заходів із реалізації стратегій. Натомість, система стратегій і цілей, що досягаються з допомогою, – нічим іншим, як план.

На сучасному етапі розвитку економіки в усьому світі, а особливо в Україні програмно-цільовий метод планування є одним з найбільш розповсюдженим та ефективних методів державного регулювання, що застосовується в більшості розвинених країн, в тому числі і в Україні.

Заріцька, Я.О. Суть та актуальність програмно-цільового методу планування [Текст] / Я.О. Заріцька, М.Ю. Коляденко // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції (24–25 травня 2012 р.) : у 2-х т. – Суми : УАБС НБУ, 2012. – Т. 1. – С. 91-92.